

Høyres programkomité

Vår ref:

Deres ref:

Jessheim, 08.11.2024

Tilbakemelding på og innspill til førsteutkast til Høyres stortingsvalgprogram 2025-2029

LHL, som representerer og organiserer 54 000 pasienter og pårørende innen hjerte-, kar- og lungesykdom, allergi, eksem, hjerneslag og afasi, har lest Høyres førsteutkast til stortingsvalgprogram 2025-2029 med stor interesse.

Her følger våre tilbakemeldinger på, og innspill til forslaget:

Pakkeforløp

LHL er glad for at Høyre har bidratt til å innføre pakkeforløp for flere diagnoser og ønsker å ha pakkeforløp på flere områder framover. Vi har merket oss Høyre-leder Erna Solbergs uttalelse til VG den 29.08.2024:

«Vi ønsker at nye og store pasientgrupper skal få en skreddersydd pakke, som gjør at de får en plan og oppfølging, som igjen gjør at de får raskere behandling.»

I forbindelse med Stortingets behandling av *Nasjonal helse- og samhandlingsplan 2024-2027*, foreslo Høyre et pakkeforløp for habilitering og rehabilitering, og i utkastet til nytt partiprogram foreslås det pakkeforløp for demenssykdom.

LHL ber, med samme begrunnelse som Høyre brukte i Stortinget, om å programfeste et pakkeforløp på habilitering og rehabilitering.

En gruppe som nå trenger Høyres hjelp, er mennesker med kols (kronisk obstruktiv lungesykdom). En betydelig andel av befolkningen har sykdommen. Tidligere undersøkelser viser at ca. 6–7 prosent av voksne i alderen 40 år og over har kols (FHI, 2022). Gitt befolkningsutviklingen, vil kols-pasienter utgjøre en stadig større gruppe med høy sykkelighet, samsykelighet og dødelighet. Kols er en progressiv sykdom med kronisk betennelse der luftveiene skades gjennom mange år. Kols-pasienter har behov for lungerehabilitering, men tilbudet er i dag lavt. I *Nasjonalt kolsråds* undersøkelse fra

2021 var et av hovedfunnene at behandlingsintervensjoner som inngår i et lungerehabiliteringsprogram ble rapportert som et tilbud kun i 21 prosent av kommunene, mens bare 5 prosent rapporterte at de hadde tverrfaglig lungerehabilitering over flere uker (Frisk et al., 2021). En endring må til for å sikre kols-pasienter oppfølgingen de trenger gjennom livsløpet. LHL ber Høyre, som endringsforslag til kulepunkt på linje 1252, programfeste følgende:

- **«Utvikle flere pakkeforløp for pasienter, blant annet innen habilitering og rehabilitering, og kols, og prioritere nye pakkeforløp for kvinnesykdommer.».**

Akuttmedisin

Høyre er et parti som er kjent for å ha tro på å stimulere til medisinsk og teknologisk utvikling. I programutkastets kapittel om sykehus og spesialisthelsetjenester peker partiet på hvor viktig det er med rask tilgang til behandling og at en desentralisert sykehusstruktur skal sikre beredskap og øyeblikkelig hjelp. På bakgrunn av dette, og at regjeringen skal legge frem den første stortingsmeldingen om akuttmedisinske tjenester på to tiår, er det viktig at også Høyre har programformuleringer på området. Akutt sykdom krever rask diagnostisering og oppstart av behandling uansett hvor en bor i landet. I Norge har vi ikke et likeverdig tilbud for akutt behandling. For eksempel er ikke alle ambulanser i dag rustet til å gi trombolytisk behandling av pasienter med hjerteinfarkt. I framtida vil det også kunne bli mulig å gi trombolyse ved mistanke om hjerneslag dersom man, for eksempel ved hjelp av CT eller på andre måter, kan fastslå at det ikke er blødning LHL ber Høyre programfeste følgende:

- **«Sikre enhetlig standard for utstyr og tilstrekkelig kompetanse i ambulansetjenesten.».**
- **«At medisinske og teknologiske fremskritt tas i bruk i prehospital og akuttmedisinske tjenester for å sørge for rask og likeverdig pasientbehandling i hele landet.».**

Pårørende

Pårørende er en viktig gruppe som på flere områder utfører frivillig arbeid og avlaster det offentlige. Høyre har blitt oppfattet å ha vært anerkjennende til deres innsats. For oss fremstår ikke det nye partiprogramutkastet like tydelig på pårørende som gjeldende program. Ikke bare har nåværende program et eget pårørendekapittel, men også flere viktige formuleringer og kulepunkter. Uformell, ulønnet hjelp eller tilsyn i Norge er beregnet til å utgjøre 136 000 årsverk, mens kommunale omsorgstjenester er på rundt 142 000 årsverk (Hjemås, Holmøy et al. 2019). Flere pårørende opplever rollen som så belastende at de selv får helseutfordringer. I *Nasjonal pårørendeundersøkelse 2021/2022* svarer flest at økonomiske ytelser/støtteordninger er viktig for dem. LHL ber Høyre programfeste følgende:

- **«At pårørendes muligheter til å utføre frivillig pårørendeomsorg styrkes gjennom permisjonsordninger og økonomiske støtteordninger.».**

Forebygging og folkehelse

I utkastet til partiprogram skriver Høyre i kapitlet om forebygging og folkehelse at *«det er billigere for samfunnet og bedre for den enkelte å forebygge uhelse, fremfor å behandle det.»*.

Vi vil gi ros til Høyre for å programfeste forebyggende tiltak gjennom bedre vaksinasjonsdekning, og vi støtter at det etableres et vaksinasjonsprogram for voksne med en ordning for automatisk påminnelse (linje 1296-97). Påminnelsesordningen er særlig viktig for at brukere skal kunne holde oversikt over myndighetenes anbefalinger om forskjellige aktuelle vaksiner, slik at de blir tatt til rett tid. En videreutvikling av barnevaksinasjonsprogrammet er også betimelig. Det er også positivt at Høyre ønsker å bidra til at trening, kostholdsendring og sosial kontakt oftere foreskrives fra fastleger, på samme måte som det foreskrives medisin, herunder gjennom å videreutvikle ordningen med grønn resept (linje 1286-87). Vi oppfordrer til at dette arbeidet tar for seg en helhetlig tilnærming til bedring av befolkningens ernæringsstatus, både i forhold til over- og underernæring.

Da Stortinget i fjor behandlet *Folkehelsemeldinga*, hadde en samlet komite merknader som påpekte at blant annet skadelig bruk av alkohol har blitt definert som felles underliggende risikofaktor for ikke-smittsomme helseskader innen hjerte, kar og lunge. WHO's mål er en reduksjon i alkoholbruk på 20 prosent innen 2030, et mål som Norge har sluttet seg til.

LHL mener at verken Høyres egne uttalte ambisjoner, eller samfunnets behov for å styrke folkehelsen, gjenspeiles i politikken som skisseres i utkastet. På den ene siden ønsker partier blant annet å *«styrke det forebyggende arbeidet rettet særlig mot barn og unge for å redusere risikoen for helseskadelig rusbruk»* (linje 1289-90), men samtidig inneholder partiets forslag flere punkter om alkoholliberalisering som vil bidra til høyere rusbruk på samfunnsnivå. Dette advarer vi sterkt imot, og LHL ber derfor at Høyre tar følgende punkter ut av programmet:

- *«oppretholde tax-free-ordningen, og gjeninnføre veksling mellom tobakk og alkohol.»* (linje 813).
- *«utvide åpningstidene for alkoholsalg i butikk og på Vinmonopolet, og tillate salg av drikke med alkoholinnhold opp til åtte prosent i dagligvarebutikker.»* (linje 866).
- *«gjøre det enklere for unge å få kvelds- og helgejobber ved å åpne for noe lengre arbeidstider og forenkle regelverket rundt servering av alkohol.»* (linje 1484).

Vi ber også Høyre presisere at punktet *«gjennomføre en helhetlig gjennomgang og modernisering av alkoholreklameforbudet i alkoholloven med mål om å fjerne gråsoner og uklartheter.»* (linje 868) ikke skal innebære en liberalisering, ikke minst med tanke på hensynet til eksponering for barn og unge.

LHL

Lykke til med videre programarbeid.

Med vennlig hilsen

Mari Larsen

Mari Larsen
Generalsekretær
LHL